

Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 13. listopadu 2003, sp. zn. III. ÚS 202/03

Ústavní soud formuloval a odůvodnil závěr, že jedním ze základních principů, jimiž je soudní řízení ovládáno, je princip rovnosti účastníků, který vyjadřuje skutečnost, že účastníci řízení (strany) musí stát před soudem v rovném postavení, aniž by byla jedna nebo druhá strana jakkoli procesně zvýhodněna či znevýhodněna. K provedení tohoto principu se ukládá soudu povinnost, aby oběma stranám sporu zajistil stejné možnosti k uplatnění jejich práv. Obdobně chápe princip rovnosti stran Evropský soud pro lidská práva, který používá v této souvislosti pojem „rovnost zbraní“. Podle konstantní judikatury tohoto soudu princip rovnosti zbraní, jako jeden z prvků širšího pojetí spravedlivého procesu, vyžaduje, aby každé procesní straně byla dána přiměřená možnost přednést svou záležitost za podmínek, jež ji nestaví do podstatně nevýhodnější situace, než ve které je její protistrana (viz např. *Dombo Beheer B. V. proti Nizozemí*, 1993, *Ankerl proti Švýcarsku*, 1996, *Komanický proti Slovensku*, 2002). Vzhledem ke shora uvedenému lze za přiměřeného použití občanského soudního řádu uvedený závěr vztáhnout i na rozhodčí řízení ve smyslu ZRŘ. Pokud tedy v daném případě žalovaná (v rozhodčím řízení žalobkyně) po skončení dokazování, poté co se strany rozhodčího řízení dohodly na pokračování sporu na základě písemností, rozšířila žalobu o dalších 195,844.748,- Kč, přičemž žalobkyně (v rozhodčím řízení žalovaná) se mohla vyjádřit pouze v podobě závěrečného návrhu, je zřejmé, že účastníci rozhodčího řízení neměli stejnou možnost k uplatnění jejich práv v rozhodčím řízení. Dovolatelce lze přisvědčit v námitce, že za situace, kdy strana nemá k dispozici žádný opravný prostředek, měl rozhodčí soud poskytnout žalované (v řízení před soudem žalobkyni) všechny zákonem poskytnuté procesní prostředky k ochraně jejích oprávněných zájmů a měl jí umožnit, aby se proti nárokům vzneseným až po skončení dokazování mohla dostatečným způsobem bránit, tak aby rovné postavení stran rozhodčího řízení nebylo dotčeno. Lze rovněž přisvědčit námitce dovolatelky, že rozhodčí senát závěrečný návrh žalobkyně ze dne 1. 7. 2004 za návrh na otevření dokazování považoval (což vyplývá i z jeho usnesení ze dne 16. 7. 2004), nicméně se s tímto návrhem vůbec nevypořádal, neboť dokazování nepřipustil, aniž by toto procesní rozhodnutí konkrétně zdůvodnil, uvedl pouze, že „podle názoru rozhodců není potřebné znovu otevírat dokazování ohledně změny žalobního návrhu, protože ve smyslu [§ 95 odst. 2](#) o. s. ř. výsledky dosavadního dokazování mohou být podkladem pro řízení a rozhodnutí o změněném návrhu“. V bodu 1.51 rozhodčího nálezu č.j. Rsp 447/03 však rozhodčí senát uvedl, že žalovaná (v řízení před soudem žalobkyně) ve svém posledním vyjádření návrh na opětovné otevření dokazování nepodala a nenavrhla provedení konkrétních důkazů. Podle názoru rozhodců důkazy, které byly provedeny v tomto rozhodčím řízení, jsou dostatečné a umožňují rozhodcům rozhodnout o všech nárocích, které strany v tomto řízení uplatnily, tedy i nárocích souvisejících s rozšířením žaloby. Ze shora uvedeného pak vyplývá, že při posuzování otázky, zda v daném případě byla straně v rozhodčím řízení poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat, musí soud zkoumat, zda v konkrétním rozhodčím řízení s přihlédnutím ke všem okolnostem případu, byla straně rozhodčího řízení poskytnuta dostatečná možnost k uplatnění jejich procesních práv, a rovněž zda se procesním postupem rozhodčího soudu jedna ze stran nedostala do nerovného postavení vůči druhé straně. Okolnost, že změněný (rozšířený) nárok má podklad v dosavadním dokazování, může být důvodem pro připuštění změny (rozšíření) návrhu, nikoli důvodem pro to, že nemusí být projednán. Nelze se dovolávat toho, že účastníci souhlasili s rozhodnutím sporu na základě písemností, jestliže ke změně návrhu (žaloby) došlo až po tomto souhlasu. S dovolatelkou lze tedy souhlasit i v tom, že nárok představující rozšíření žaloby nebyl před rozhodčím soudem řádně projednán.